

AZ ORSZÁGOS VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG
2013. FEBRUÁR 19-ÉN MEGTARTOTT ÜLÉSÉNEK
A JEGYZŐKÖNYVE

Dr. Bordás Vilmos OVB elnök

Jó napot kívánok. Tisztelettel köszöntöm az Országos Választási Bizottság ülésén megjelenteket, a Választási Iroda tagjait és vezetőjét, a hallgatóság tagjait, a média képviselőit, valamint az Országos Választási Bizottság tagjait. Megállapítom, hogy az Országos Választási Bizottság tagjai részéről 7-en vagyunk jelen, így az ülésünk határozatképes. A napirend előtt röviden szeretném ismertetni az Országgyűlés Hivatala törvényhozási főigazgató-helyettesének levelét. Ezt követően kerítenénk sort a napirend elfogadására. A levél értelmében egy tájékoztatást kaptunk arról, hogy az Országgyűlés elnöke 2013. február 14-én megállapította, hogy a „Lehet Más a Politika” képviselő-csoportja, a vonatkozó házszabályi rendelkezések alapján 2013. február 14. napján megszűnt. Ez azért lényeges körülmény, mert a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény 26. § (3) bekezdése szerint a pártok által OVB-be delegált tag mandátuma, többek között a képviselő-csoport létevel összefüggésben áll, és annak megszűnésével a mandátum is megszűnik. Ennek alapján csupán egy ténytet szerettem volna bejelenteni, ehhez döntés nem szükséges. Kérem ennek a tudomásulvételét. Ennek megfelelően a továbbiakban az OVB létszáma 9 fő, és így a határozatképeség létszáma is megváltozott, 5 fővel határozatképesek vagyunk. A Választási Bizottság valamennyi tagja nevében megköszönöm Szabó Miklós – akit az LMP delegált az OVB-be – munkáját, amit a Választási Bizottságban mindeddig kifejtett, és sajnáljuk, hogy eltávozott körünkől. Köszönöm szépen. Ennyit előrebozsátva, rátérnénk a napirendre, amely a következő lenne. 1. Országos népi kezdeményezések, népszavazások elbírálása; 2. Egyebek. Van-e valakinek ezzel kapcsolatban észrevétele, hozzászólása? Ha nincsen, akkor kérem, hogy a napirendet fogadjuk el. Köszönöm szépen, egyhangúlag elfogadtuk.

Napirend

- I. Országos népi kezdeményezések, népszavazások elbírálása**
- II. Egyebek**

Megkérem Jackli Tamás urat, hogy szíveskedjen ismertetni a beérkezett kérdéseket.

- III. Országos népi kezdeményezések, népszavazások elbírálása**

Dr. Jackli Tamás OVI tag

Tisztelt Bizottság! Az előre kiosztott táblázatban 6 db kérdés szerepel, de álláspontunk szerint az első kérdéssel érdemben nem kell foglalkozni a bizottságnak. Ennek ellenére ismertetném a kérdést, illetve ismertetném azt a levelet, amelyben a kezdeményező azzal a kéréssel fordult a bizottsághoz, hogy ne döntsön ebben a kérdésben. Erről egy tudomásulvétel majd a végén azért szükséges. Az első kérdést a Sneider Tamás, a Jobbik Magyarországért Mozgalom országgyűlési képviselője nyújtotta be még 2013 február elején. Az aláírásgyűjtő ív megfelelt a követelményeknek. Azon a következő kérdés található:

- 1. „Egyetért-e Ön azzal, hogy ne részesüljön foglalkoztatást helyettesítő támogatásban, rendszeres szociális segélyben, vagy átmeneti segélyben az a személy, akivel a közös háztartásban élő 18. életévét be nem töltött, a nevelése, gondozása, felügyelete alatt álló személy jogerősen megállapítottan emberölést, hivatalos személy elleni erőszakot, rablást, zsarolást, vagy önbíraskodást követett***

el, és a bűncselekmény elkövetése miatt vele szemben indult eljárás megszüntetésétől számítva 3 év még nem telt el?”

Mint ahogy előbb említettem, ezen kérdésre vonatkozóan a kezdeményező egy későbbi beadványában úgy nyilatkozott, kéri, hogy a korábban hasonló témában beadott kérdésében a Választási Bizottság ne döntsön.

Dr. Bordás Vilmos OVB elnök

Köszönjük szépen. Ez az a kérdés, ami a múltkori ülésen már ismertetésre került. A két ülés közötti időszakban a kezdeményező visszavonta gyakorlatilag ezt a kérdést, és egy átfogalmazott formában nyújtotta be újfent. Azt még nyilván tárgyalni fogjuk. Én akkor kérném annak a tudomásulvételét, hogy ezt arra tekintettel nem tárgyaljuk, hogy maga a kezdeményező visszavonta írásban.

Dr. Jackli Tamás OVI tag

Tisztelt Bizottság! A következő kérdés – amint már említettem – Sneider Tamás újabb kérdése. Ebben az esetben is megfelel az aláírásgyűjtő ív a formai követelményeknek, és az íven a következő kérdés található:

- 2. „Egyért-e Ön azzal, hogy az a szülő, akivel együtt élő 18 év alatti gyermeke az együttélés ideje alatt személy elleni erőszakos bűncselekményt követett el, és büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős ítéletében megállapította, vagy gyermekkor miatt nem volt büntethető, a bűncselekmény elkövetése miatt vele szemben indult büntetőeljárás jogerős befejezésétől számított 3 éven belül ne részesülhessen foglalkoztatást helyettesítő támogatásban, rendszeres szociális segélyben, vagy átmeneti segélyben?”*

Az előkészítés gyanánt két anyagot csatoltunk az ülésanyagba, egyrészt az OVB tagja, Pózsár-Szentmiklósy Zoltán készített egy előkészítő anyagot. Másrészt még az első kérdéshez került benyújtásra, de nyilvánvalóan a most tárgyalt kérdéshez is tartozik a Mászág Alapítvány levele, amit szintén az adott témakörben nyújtott be, és a kérdés elbírálásához kérte, hogy az általa leírtakat az OVB vegye figyelembe.

Dr. Borbély Andrea OVB tag

Tisztelt Bizottság! Én a magam részéről indítványoznám ennek a népszavazási kezdeményezésnek a támogatását. Ha itt a jogi szempontokat vizsgáljuk elsőként, mégpedig azt, hogy az Országgyűlés hatáskörébe tartozik-e a feltett kérdés, akkor a válasz az igen, hiszen a szociális ellátásokról, vagy azok rendszeréről szóló jogszabály, az törvény, aminek megalkotása országgyűlési hatáskör. Egyértelműségi vizsgálat alá vetve a kérdést, pedig álláspontom szerint mind a választópolgári egyértelműség követelményeinek, mind pedig az Országgyűlés szempontjából vizsgált jogalkotói egyértelműség feltételeinek megfelel. Álláspontom szerint nincs benne olyan tartalom, vagy olyan megfogalmazás, ami egyébként a kérdést a korábbiakban benyújtottal szemben zavarossá tenné, amely kérdésre nem lehet egyértelműen igennel vagy nemmel válaszolni. A beadványozó szándéka ezzel a kérdéssel – bár a szándékot nem szoktuk vizsgálni – nyilvánvalóan arra irányult, hogy valamilyenféleképpen hatással bírjon a szülőkre olyan vonatkozásban, hogy lássák el azon kötelezettségeiket, amelyeket egyébként Magyarország Alaptörvénye velük szemben előír. Ugyanis a gyermekeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez, és a szülőknek pedig kötelessége, hogy ezeket biztosítsák gyermekeik irányában. Az, hogy egy kiskorú személy – büntetőjogi vonatkozásban gyermekkorú, vagy fiatalkorú –

bűncselekményt követ el, az nem biztos, hogy feltétlenül a szülőknek felróható. De itt olyan esetről van szó, amikor ezek a cselekmények, ezek a bűncselekmények súlyos személy elleni erőszakos bűncselekmények, tehát elsősorban az emberölés, illetőleg a testi sértés értendő ezalatt, és amely vonatkozásban megállapítja büntetőjogi felelősséget velük szemben a bíróság. Vagy pedig éppen a gyermekkor miatt – tehát a 14 éves kor alatti elkövető okán – nem büntethető maga az elkövető, és ilyen formában, bár megállapítható, hogy a cselekménye társadalomra veszélyes, ennek ellenére nem büntethető. Az Alaptörvényünk biztosítja a családok védelmét, illetőleg a családot, mint a társadalomnak az alapkövét veszi alapul, amelyet minden szempontból védelmezni kíván. Ez az indítvány nem érinti a családokra vonatkozó támogatásokat, tehát azt a rendszert, amelyet a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény állapít meg, amely attól fogva jár, hogy vagy gyerek születik, vagy szülővé válik valaki. Ezzel szemben ezek az ellátási formák, amelyekről itt a kezdeményezésben szó esik, mégpedig a foglalkoztatást helyettesítő támogatások, a rendszeres szociális segély, illetőleg az átmeneti segély, azok olyan szociális ellátások, amelyeknek a nyújtásának a körülményeit, ennek a formáit, szervezetét, a jogosultságoknak a rendszerét, azt gyakorlatilag részben törvény határozza meg. Részben pedig önkormányzati rendeletek formájában is szabályozhatók, és ezeknek a támogatási formáknak a nyújtásáról, éppen az önkormányzati képviselő-testületek, illetőleg maga a jegyző jogosult dönteni. Jogszabály, tehát törvény megállapítja, hogy melyek azok az esetek, amikor ezeket nyújtani lehet. Nyilván nem alanyi jogon jár, hanem egy kérelemre indult eljárásban. Itt fel szeretném hívni a figyelmet arra, hogy azon túl, hogy bizonyos hátrányos szociális helyzet megalapozhatja az erre való jogosultságot, új kezdeményezésként szerepel már az is benne, hogy a jegyző is úgy ítélheti meg, hogy abban az esetben, amennyiben a kérelmező nem tartja rendben a házának környékét, az udvarát, nem gondoskodik a megfelelő higiénias ellátásokról, ennek megfelelően jogosulttá válik arra a jegyző, hogy ennek a támogatási formának a folyósítását megtagadja. Ez olyan szempontból érdekes, hogy már nemcsak azt veszi alapul ez a jogszabály, hogy az adott foglalkoztatási körülmények rettenetesen adott területeken, hanem egyfajta magatartási elvárást, egy szubjektív tényezőt is meghatároz. Én úgy gondolom, hogy ebbe a rendszerbe gond nélkül illeszthető az is, hogy a szülő nem tesz eleget a gyermekével szemben támasztott kötelezettségének. Vele szemben a megfelelő gondozást, a figyelmet elmulasztja, esetleg elhanyagolja, ez esetben olyan kötelességszegést követ el, amely a környezetére, a társadalmi érdekek érvényesülésére mindenképp rossz hatással, vagy hátrányos hatással bír. Hisz egy olyan gyermeket bocsát gyakorlatilag a köz – jelen esetben – terhére, akinek jelenléte, egy nem megfelelő szülői felügyelet mellett, a társadalomnak inkább terhére, mint előnyére van. Emellett szeretném még egyszer megerősíteni azt, hogy a családtámogatási rendszert ez az indítvány nem érinti, tehát a családoknak, gyerekeknek alanyi jogon járó támogatásokra nem vonatkozik. Rendelkezésre áll az államnak számos olyan szociális, nevelési, egyéb intézményes lehetőség arra, hogy ezeket a gyerekeket vagy kiemelve a családból, vagy egyéb úton-módon a társadalom számára hasznos egyénekké változtassa, vagy legalábbis segítse az ilyen fokú, vagy formájú alkalmazkodásukat. Én úgy gondolom, hogy ez a nem alanyi jogon járó, akár törvényben, akár pedig helyi rendeletben szabályozható támogatási formának szigorúbb folyósításának, szigorú feltételekhez való kötése nem tekinthető alkotmányellenesnek, Alaptörvény-ellenesnek, és nem ütközik semmi olyan tárgykörbe, ami egyébként tiltott lenne a népszavazások, népi kezdeményezések szempontjából.

Dr. Hunyadfalvi Ákos OVB tag

Itt nagyon súlyos fogalmakról, és nagyon súlyos elvekről van szó. Ezeket az elveket mindannyian ismerjük, ezeket az elveket úgy gondolom fenntartás nélkül dolgozzuk, kötelességünk, hogy tiszteletben tartsuk. Ezek az elvek, ezek különböző jogágak által hosszú-

hosszú ideje ismert, már nem élő, illetve ma hatályos jogszabályokban rendezett, senki által kétségbe nem vont elvek. Ami konkrétan a kérdéshez kapcsolódik, itt többek között a Büntető Törvénykönyvre, meg a szabálysértési törvényre gondolok. Ezeknek a jogágaknak vannak alapelvei. Ezen alapelveknek az egyike, hogy senkit nem lehet megbüntetni olyan cselekményért, amit nem ő követ el. Ennek jogi konzekvenciái senkinek a vállán nem maradhatnak. Meggyőződéssel állítom, hogy ezt az elvet, ezt nem lehet sem kétségbe vonni, sem áttörni. Ha ezt fenntartás nélkül elfogadjuk, akkor ebből következik az a gondolat is, amit egyébként maga az Alaptörvény is szabályoz, hogy mindenki a saját tevékenységéért, a saját felelősségéért, magyarul önmagáért felelős. Más személynek a cselekvéséért, mulasztásáért, valamitől való tartózkodásáért felelősségre vonni semmilyen jogi konzekvenciákkal Magyarországon nem lehet embereket. Ami, és ezt csak zárójelben, hogy el ne felejtsem, az egyértelműség kérdéséhez kapcsolódna, azt mondja a kérdés, hogy személy elleni erőszakos bűncselekmények, tehát így nevesíti ezt a kört. Aki a jogban járatos, vagy a büntetőjogot ismeri, pontosan tudja, hogy ez a Btk. egy fejezetének a címe. Tehát a személy elleni bűncselekmények, azok egy büntető törvénykönyvi fejezetben taxatív felsorolt bűncselekmények. Ezek között vannak mindenféle élet, testi épség és egyéb bűncselekmények. Egyébként a 1978. évi IV. törvény, ahol az értelmező szakaszban a szabályait lehet olvasni, a 137. §-ban, annak a 17. pontjában felsorol 19 bűncselekményt. Most ez nem a kibúvás, tehát az egyértelműségi kérdés az csak abból a szempontból vetődik fel bennem, és döntően a kérdésnek az elutasítását nem is erre hivatkozva nevesíteném, bár ez sem elhanyagolható. A laikusoknak azért az, hogy mit jelent élet elleni bűncselekmény, ezt azért ismerni kéne. Az, hogy ezek között milyen elnevezések vannak, ezeknek az elkövetési magatartásai milyenek, ezekből milyen jogi konzekvenciák származnak, ehhez ismeretanyagra van szükség. Az Alaptörvény és több hatályos jogszabály is, aminek egy részét az Andrea ismertette az előbb, szociális juttatásokhoz való joggal kapcsolatban tételes jogi normákat rögzít. Ezek törvényben vannak szabályozva, ezek szociális biztonságot hivatottak nyújtani, és felsorolják az adott jogszabályi területek, hogy kiknek. Nevesítve vannak árvák, özvegyek, betegek, rokkantak, anyaság állapotában, szülést követő állapotban lévők, sőt nevesítve vannak olyan személyek is, akik önhibájukon kívül nem tudnak dolgozni. Ennek következtében az állam fontosnak tartja azt, hogy ezeket a polgárait megfelelő támogatási rendszerben anyagilag is, meg erkölcsileg is támogassa az előbb említett elv érvényesülése érdekében, tehát a szociális biztonság nyújtása okán. Ami már itt részben elhangzott, én azon az állásponton vagyok, bármennyire is törvények szabályozzák például a szociális juttatásokhoz való jogot, egyetlen jogszabály sem lehet magával az Alaptörvénnyel ellentétes. Tehát, ha valakinek, ha elfogadjuk mindazt, amit az előbb mondtam, a szociális biztonság nyújtásával kapcsolatban, ha annak a juttatásnak a jogát, ráadásul másnak a cselekvősege miatt, legyen az akár büntető úton felelősségre nem vonható gyerekkorú elkövető, ha ezt a jogát valakitől elvonjuk, ezzel meggyőződésem szerint alaptörvényi elvet sértünk. Végezetül még egy gondolatot szeretnék mondani az Alaptörvénynek a 8. cikk (3) bekezdésének a rendelkezését, nem lehet országos népszavazást tartani alaptörvény módosítására irányuló kérdésekről. Én ezeket a gondolatokat tartottam olyannak, amelyek fontos, hogy elhangozzanak, és meggyőződésem szerint ezeket az elveket nem szabad sérteni és átlépni. Ezekre is figyelemmel megfelelően hangoznak még el ezen gondolatokat kiegészítő álláspontok. Én az indítvány elutasítását javaslom a Tisztelt Bizottságnak.

Dr. Pozsár-Szentmiklósy Zoltán OVB tag

Köszönöm szépen. Én nagyon röviden reagálnék Andrea néhány észrevételére, aztán majd címszavakban mondanám el azt, hogy álláspontom szerint milyen zsinórmérték szerint kell ezt a kérdést megítélnünk. Én azt hiszem, hogy Andrea érvelésében, a gyermekvédelem és a családvédelem logikája egy picit megfordul. Én azt gondolom, hogy az állam nem akkor látja

el alkotmányosan ezt a kötelezettségét, hogyha tiltásokkal arra bírja rá a szülőt, hogy márpedig fogja szorosán a gyermekét, hanem ezeket a támogatásokat a gyermek védelme érdekében minden körülmények között neki biztosítani kell. Ha lesz olyan gyermek – akár ő maga az elkövető, akár az ő testvére, vagy más családtagja –, aki ebből valamilyen módon kiszorul, akkor az állam maga lesz ilyen módon alkotmányosértő helyzetben. Abban igaza van Andreának, hogy a szociális biztonsághoz való jog, az nem egy alanyi jogi típusú jogosultság. Azonban van egy olyan dimenzió, amikor viszont az. Tehát, ha valaki azokat a normatív feltételeket teljesíti, amiket a törvény előír, olyan a szociális háttere, ami tehát a törvényben szabályozott, és egyébként mondjuk, ha ez elő van írva, teljesíti azt az elvárást, amit vele szemben támaszt a jogalkotó, mondjuk, ez egy közérdekű munka, akkor viszont számára, addig a mértékig, amíg az állam teherbíró képessége ezt tudja számára biztosítani, a létfeltételek, az emberi méltóság szintjéig, számára ez alanyi jogi jogosultság, amit természetesen nem lehet senkitől elvonni ilyen értelemben. Nagyon köszönöm Ákos nagyon szakszerű hozzászólását, magam nem tudtam volna ilyen pontosan elmondani azt, hogy a büntetőjog fogalomrendszerében ezek az elvek hogyan is jelennek meg. Amit hozzátennék, hogy ennek az alapja az Alaptörvénynek az a szabályrendszere, amely az alkotmányos büntetőjog fogalmi készletét tartalmazza. Nagyon sok elvet ismerünk, az áratlanság vélelme, vagy az eljárási garanciák. Ennek az is része, hogy csak az lehet büntethető, aki a bűncselekményt elkövette. Ez az alkotmányos büntetőjogi szabályrendszer egyébként a legeslegerősebb védelemmel élvezi az alkotmányos rendszerben. Ezek a jogosultságok nem korlátozhatók még szükséghelyzetben sem. Azt gondolom, hogy ez nagyon fontos kiindulópont, és alkotmányos védelem. Egyetértek Andreával abban, hogy országgyűlési hatáskör a kérdés, azonban én azt gondolom Ákossal egyetértve, hogy az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdése alapján mondhatjuk azt, hogy vannak kizárt tárgykörök, amelyeket érint, az Alaptörvény rendelkezésével ellentétes tartalmat hordoz a kérdés. A jogállamiság sérelme az első, amit ilyen módon felvetnék, utalva megint az alkotmányos büntetőjog fogalomrendszerére. A második, a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga, ahogyan az előbb mondtam, ez az ő tekintetükben egy abszolút jogosultság. Én azt gondolom, hogy felvethető a hátrányos különbség tilalma is. Ha azonos szociális helyzetben lévő polgárokat vizsgálunk, és ezek egy része kiszorul a támogatásból azért, mert tőlük független külső körülmény bekövetkezik, akkor ez egy olyan különbségtétel, amit szigorú mérce szerint kell vizsgálni, és szerintem ez nem állja ki az alkotmányosság próbáját. A negyedik alkotmányosértő elem pedig szerintem a szociális biztonsághoz való jog sérelme, ahogy én mondtam, ez említhető akár az elkövető gyermek, akár az ő szülője, akár a testvérei tekintetében. Azt gondolom, hogy nem az a lényeges, hogy milyen jogcímen kapja a támogatást a család. Ha mondjuk a foglalkozás kiesése miatti támogatásból él a család, ennek az elvételével, megint csak szociálisan hátrányos helyzetbe kerül egy gyermek, akinek a védelme a szülő és az államnak a kötelessége. Ez a négy pont az, ahol szerintem alaptörvényértő a kezdeményezés. Egyértelműség tekintetében én is azt gondolom, hogy a bűncselekménytípusoknak a halmaza lehet, hogy az állampolgár számára nem lesz egyértelmű. Én azt tenném hozzá, hogy szerintem a szülő fogalom sem az, írtam is a feljegyzésemben, hogy a választópolgár csak a szülőre fog gondolni, de a jogalkotónak gondolnia kell, mondjuk a gyámra is, vagy a gyermekotthonokban élő személyek felelősségére is. Őket milyen hátrány érintheti egy ilyen rendszerben, ha a gondozásuk alatt lévő gyermek követ el bűncselekményt? Még egy pontban látok ütközést az Alaptörvénnyel, az pedig a 8. cikk (3) bekezdés d) pont, vagyis szerintem vállalt nemzetközi kötelezettséggel ellentétes tartalmat hordoz ez a kérdés. Két egyezményt hívnék fel, az egyik, az Emberi Jogok Európai Egyezménye. Ennek a 7. cikke rendelkezik lényegében arról az alkotmányos büntetőjogi fogalomról, amit az alaptörvény rendszere is nevesít, azonos érveléssel. A másik pedig az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének a 26. cikke, ami a gyermekek szociális

biztonságáról rendelkezik. Ezeken a pontokon is alaptörvényt sértő lehet a kezdeményezés. Köszönöm szépen a türelmet.

Dr. Sárhegyi Zoltán OVB tag

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Én nagyon fontosnak tartom annak a rögzítését, a nyomatékos figyelemfelhívást, hogy Magyarország Alaptörvénye látható módon – minden bizonnyal ez majd a bizottság döntésében is tükröződni fog – alkalmas arra, hogy az emberi jogokat megvédje, illetve az állampolgárainak egyenlő jogokat biztosítson. Teszi ezt annak ellenére, hogy nagyon sok politikai erő, mind Magyarországon, mind pedig külföldön támadta ezt az Alaptörvényt, pocskondiázta ezt az Alaptörvényt. Most látható módon bebizonyosodik, hogy ez nem így van, és ezek a vádak igaztalanok voltak. Köszönöm szépen.

Dr. Bordás Vilmos OVB elnök

Köszönöm szépen. Hadd szóljak én is pár szót. Alapvetően az álláspontom megegyezik az Ákos és a Pózsár-Szentmiklósy Zoltán által elmondottakkal, tehát az a véleményem nekem is, hogy részben a kérdés egyértelműségével kapcsolatban is merülnek fel problémák, illetve a kérdés több tekintetben is az Alaptörvénybe ütközik. Azt rögzíteni kell, hogy egy ilyen kérdést, amely több mindent foglal magában, nem egyszerű pontosan meghatározni és megfogalmazni, amely minden kritikát és próbát kiáll, hiszen több mondatrészt, és több kifejezést, és azok halmazát kell egymással összehangolni. Nekem nemcsak azzal van gondom, amit itt a Zoltán elmondott. Véleményem szerint ez sem teljesen egyértelmű, hogy ugyanúgy kitekinthető nemcsak szülőnek, hanem gyermeknek is, hiszen nem véletlen, hogy egyes jogágakban, illetve valamennyi esetben, amikor ilyen fogalmakról van szó, meghatározásra kerül az, hogy ide kell érteni példának okáért az örökbe fogadott és nevelt gyermeket, illetve az örökbefogadót és a nevelőszülőt is. Kérdés az, hogy egy ilyen esetben ez ide tartozik-e. De még az együtt élő kifejezés sem teljesen egyértelmű számomra, hiszen mi van azzal a 15 éves gyerekkel, aki mondjuk kollégiumban lakik, és csak hétvégén jár haza. Nem tudom, kinek mi lenne erről a véleménye? Az most együtt él a szüleivel vagy sem? Ez a felelősségi viszony ilyen esetben működne-e vagy sem? Véleményem szerint példának okáért az a mondatrész, ami úgy hangzik, hogy: a bűncselekmény elkövetése miatt vele szemben indul büntetőeljárás jogerős befejezésétől számított három éven belül ne részesülhessen. Ez sincsen rendben, tekintettel arra, hogy itt két különböző dolgról van szó, és két alany érintett ebben a mondatrészben, és ez a mondatból nem derül ki. Az egyik érintettség, hogy a büntetőeljárás alanya, a másik pedig a különböző jogosultságok alanya. Tehát ez a mondatrész alapján nem egyértelműen meghatározható véleményem szerint. A másik részét a kérdéskörnek nem óhajtom megismételni, mert egyetértek azzal, amit az írásos anyagban is megkaptunk. Köszönöm szépen.

Dr. Borbély Andrea OVB tag

Köszönöm szépen. Akkor az egyértelműség problémájával kezdve, ahogy Ákos is mondta, személy elleni bűncselekmények. A Btk. az egyértelműen felsorolja, hogy mik tartoznak oda. Pont annyi tartozik hozzá, és semmi több. A másik az, hogy innentől kezdve nem tudom, hogy milyen értelmezési problémát jelent ez, illetőleg tudjuk azt is, hogy amikor az aláírásgyűjtés zajlik, azért a kellő tájékoztatást megadják az aláírásgyűjtők, de úgy gondolom, hogy ebben az esetben nincs is rá szükség, mert egyértelmű a meghatározás. A másik meg, hogy a szülő alatt mit kell érteni. Azt, hogy a szülő az anyja, az apja. Ezen túl többet nem is kell evvel foglalkozni. Itt felhívnám gyakorlatilag a családok védelméről szóló törvényt, amely maga is ezekkel a fogalmakkal apellál, úgy mint anya, úgy mint apa, és úgy mint gyermek. A családban az anya és az apa a szülői felelősség alapján azonos kötelezettségekkel és jogokkal bír, kezdődik így az első erre vonatkozó paragrafus, illetőleg a jogszabály II.

fejezetének 3. pontja, szülői kötelezettségek és jogok - jelöli meg. A kiskorú gyermek köteles különösen, tehát többször előfordul a jogszabály szövegében az, hogy szülő, és egyértelműen pontosítja a 9. § (1) bekezdésében azt, hogy anya és apa szülői felelősséggel bír a gyermek irányában. Ezt kéne talán alapul venni, de a hivatkozott egyezmény, amire hivatkozott a Zoltán, az is gyakorlatilag ezeket a fogalmakat használja. Tehát nem kell itt gyámságra, meg gondnokságra, meg nevelő szülőre, meg egyebekre gondolni, hanem a szülőre, mégpedig abban az értelemben, hogy az a jogszabályban szerepel. Mi volt még értelmezési? Vele szemben? Nyilván a gyermekre vonatkozik, a 18 év alattira. Úgy gondolom, hogy ez is nyelvtanilag értelmezhető. Világos, hogy nem egyszerű a mondatnak a megfogalmazása, de nyilván abból adódik, hogy valóban egy elég összetett kérdéskör. Álláspontom szerint ez nem okoz értelemzavart ebben a kérdésben. A többi dologra visszatérve, én is örülök, hogy ilyen szövegű Alaptörvény készült, és alapvetően annak a rendelkezéseivel, ami benne van, mindegyikkel egyetértek. Azzal, hogy szerintem egy-két dolog kimaradt, de mindenesetre, ami benne van, azt magam is úgy ítélem meg, hogy nagyon jó, és beváltja reményeink szerint a hozzá fűzött elképzeléseket is. Visszatérve a büntetőjog alapelveire, az ártatlanság vélelmére, mert valahol ezt boncolgatjuk. Ez a kérdés nem arra vonatkozik, hogy büntetőjogi felelősségét állapítjuk meg a szülőnek, illetőleg büntetőjogi felelősségre vonás egy formájaként döntünk úgy, hogy vonjuk meg tőle ezeket a bizonyos szociális ellátásokat. A gyermek az, akinek a büntetőjogi felelősségét megállapítják, illetőleg indítanak vele szemben eljárást, de a szülőket nem ezen az alapon marasztalják el, tehát itt szóba sem jön az ártatlanság vélelme, hiszen azt a részét a gyermekkel szemben indult eljárás vonatkozásában vizsgáljuk. Itt arról van szó, hogy van egy jogerősen befejezett eljárás, vagy megállapították a gyerek büntetőjogi felelősségét, mégpedig a büntetőjogi eljárásról szóló alapelvek, valamint az Alkotmány és az összes vonatkozó nemzetközi egyezmény alapelveinek figyelembevételével, vagy ugyan megállapítható, hogy a gyermek követte el azt a cselekményt, de büntetőjogi felelősségre vonásának akadálya van, és ilyen formában fejeződik be az adott büntetőeljárás. A szociális ellátások – amelyeknek a megvonására vonatkozik ez a kezdeményezés – teljesen függetlenek a szülők büntetőjogi felelősségétől, viszont azzal összefüggésben állnak. Igenis alkotmányos alapelv, meg ennek a bizonyos egyezménynek is az alapelvei között szerepel, nemcsak az, hogy a szociális biztonsághoz van joga, hanem az, hogy megfelelő családban nevelkedjen fel. Ott abban a családban testi, szellemi, erkölcsi, értelmi, egyéb fejlődését megfelelően tudja biztosítani az adott családi közeg. Persze az államnak is van egy nagyon komoly felelősségvállalása, vagy kötelezettsége az ő vonatkozásukban, hogy igenis az ehhez szükséges szociális, nevelési és egyéb ellátó rendszert biztosítja. A büntetőjogi alapelv, tehát véleményem szerint semmilyen formában nem zavar be, a kérdéshez semmilyen formában nem kötődik. Az, hogy miért mégis a szülőt szankcionálja valamilyen formában, tehát ezek a szociális ellátások, ezek lehetőségként vannak bent a jogszabályban. Való igaz, hogy az Alaptörvény biztosítja a szociális biztonsághoz való jogot, és azt mondja, hogy ezeket szabályozni kell, annak a jogosultsági rendszerét, a szervezeti rendszerét és egyáltalán, hogy hogyan történik ennek a folyósítása, kinek jár. Van egy törvény, ami egyébként nem sarkalatos törvény, de van egy jogszabályunk, ami a szociális ellátásokról szóló törvény, ami egyértelműen leírja, hogy ezek a szociális támogatási rendszerek hogy működnek. Megmondja, hogy kiknek a kezébe adja ennek a szabályozását, magyarul a folyósítási feltételek hogy állnak össze, mit kell ezekben az esetekben vizsgálni. Ténylegesen, ahogy az Ákos elmondta, tehát itt a fogyatékos személyek, a vakok, stb., ilyen személyek is szóba jönnek, de megállapítja ezt a kört, hogy egyébként ki jogosult rá. De mint hivatkoztam rá, van nekünk, és ugyanebben a jogszabályban lefektetetten, tehát törvényben lefektetetten az is, mégpedig 33. § (7) bekezdésében, amelyben leírja, hogy a lakókörnyezet rendezettségének a biztosítása az is egy elvárás, és ha ennek nem tesz eleget, akkor abban az esetben a jegyző jogosult megvonni ezt a támogatást, illetőleg nem folyósítani a részükre. Itt nemcsak arról van

szó, hogy most egyébként egy aktív korú személyről van szó, aki mindenféle betegségek, károsodások, hátrányos munkafeltételek okán válik jogosulttá erre az ellátásra, hanem igenis mellé még odatesz egy olyan típusú kötelezettséget is, ami igenis csak rajta múlik, egy olyan szubjektív feltételt, amit neki teljesíteni kell ahhoz, hogy egyébként azt a jogosultságot, ezt a támogatási formát, ami egyébként neki járna, végül is megkaphassa. Tehát magát a jelenlegi jogrendszerben, magát a jelenlegi ellátási rendszerben is van olyan tétel, ami nemcsak objektív feltételről szól, hanem egyfajta magatartási szabálynak a megalkotásáról is. Ilyen magatartási szabály lehet az is, hogy valaki az Alkotmány, a Nemzetközi Egyezmények, a Családjogi Törvény által előírt kötelezettségeinek eleget tesz, a gyermekéről megfelelően gondoskodik. Nemcsak anyagi vonatkozásában, hanem erkölcsi, lelki vonatkozásában is. Ha egy büntetőeljárásban egy kiskorú gyermeket, egy gyerekkorút, vagy pedig egy fiatalkorút elmarasztalnak egy súlyos bűncselekmény elkövetése miatt, illetőleg gyermekkorá akadályozza ebben, az valahol egyfajta kudarcát is jelentheti a család működésének, illetőleg a szülő kötelezettségének, amit mondtam, hogy mindenféle jogszabályok, így az Alkotmány is előír. Ebben az esetben azt a támogatási formát, ami egyébként egy végső kapaszkodó, tehát biztosítja a családi támogatásokat, megkapja a gyermek, megkapja a szülő, és ez nemcsak a pénz alatt értendő, hanem amit mondtam, hogy egy ilyen étkezésben, iskolában, egyebekben kap számos szociális ilyen-olyan támogatást. Ez egy olyan támogatási forma, amikor már gyakorlatilag kimerítettek minden egyéb lehetőséget, amikor már más gyakorlatilag nem jár, és ez is egy nagyon rövid ideig biztosított támogatási forma, és ebben az esetben, és csak azokkal a személyekkel szemben, vagy szülőkkel, vér szerinti szülőkkel szemben lenne alkalmazható, akiknek a gyermekét elítélték, vagy éppen nem ítélték el, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt, ez egy rendkívüli szűk kör. Én bízom benne, hogy ez nem is nagyon fog kitágulni, és előbb-utóbb szükségtelenné válni ez a rendelkezés, de mindenesetre egy olyan rétegre vonatkozik, ami nem gondolom, hogy túl nagy számban, nem túlságosan nagy lélekszámú, és amely álláspontom szerint nem teljesíti azokat a kötelezettségeket, amelyeket bizony az Alaptörvény velük szemben előír. Véleményem szerint ez a kezdeményezés ez semmiképpen sem Alaptörvény-ellenes.

Dr. Bordás Vilmos OVB elnök

Köszönjük szépen. Ha megengedsz egy mondatot, itt pont a végével kapcsolatban, hogy vér szerinti szülőkkel szemben alkalmazható. És mi van azokkal a gyerekekkel, hogy nevelőszülők, vagy örökbefogadottak, ott mi a helyzet, hiszen ott az a kapcsolat ilyen értelemben nem értelmezhető, nem a vér szerinti szüleinél él együtt. Ennyiben most ez nagyon értelmű, hogy mi az, hogy apa, meg anya, meg gyerek, de azért vannak ilyen dolgok mégis.

Dr. Bozsóki Éva OVB tag

Egy rövid gondolatot szeretnék ahhoz az ismétlődő, általad említett párhuzamossághoz hozzászólni. Álláspontom szerint a jegyzői szankció nem hozható párhuzamba a kérdésfeltevessel. Mert ott az ilyen tartalmú jegyzői szankció, hogy valaki a környezetét elhanyagolja, az megállja az alkotmányosság próbáját, mert ott a felnőtt ember az közreműködik abban erősen, hogy a környezete olyan állapotban legyen, amit szankcionál a jegyzői határozat. Azonban itt a kérdés szerint, itt ez a gyermek által elkövetett erőszakos bűncselekményben, a kérdésből nem derül ki, hogy a szülő közreműködött-e vagy sem. Feltételezem, hogy nem. Emiatt nem lehet párhuzamba hozni a kettőt. A környezet elhanyagoltságáért járó jegyzői szankció az egyértelmű, hogy a család felnőtt tagjait terheli. Én csak ennyit szerettem volna, mivel ezt kétszeresen is megemlítetted az indokaid között. Úgy gondolom, hogy érthető a szándék, ezt szerintem egyértelműen lejön itt a kérdésfeltevésben. Ha egyszer az alkotmányosság próbáját nem állja ki a kérdés, akkor nem

lehet másképp dönteni a bizottságnak, csak olyan kérdést lehet átengedni az alkotmányosság próbáját, ez szerintem nem állja meg. Köszönöm.

Dr. Borbély Andrea OVB tag

Csak egyetlen dolog még. Az alapjogok is korlátozhatók az egyik a másiknak a terhére. Nekünk van két alapjogunk, és ezek az alapjogok úgymond versengenek egymással. Egy gyermek megszületik egy bizonyos családi környezetben. Egyrésztől igenis joga van ahhoz, hogy megfelelő ellátásban részesüljön. Másfelől pedig van egy szociális ellátáshoz, vagy biztonsághoz való jog, ami egyébként is sok esetben attól is függ, hogy én mennyire veszek részt építő jelleggel a társadalomnak a működésében. Számos esetben úgy kerül megállapításra, hogy igenis ezek a szempontok, hogy mennyire vagyok én hasznos a környezetem számára, azok is előtérbe kerülnek, illetőleg feltételek mellett járnak ezek a szociális juttatások. Én úgy gondolom, hogy az alapjogok versenyében is, amennyiben az egyiket esetleg a másiknak a terhére kellene úgymond korlátozni, azért az élethez, vagy egy gyerekeknek egy biztonságos családban felnövésehez való jog, az mindenképp megelőzi a szociális biztonsághoz való jogot, úgy, hogy egyébként egyéb forrásokon keresztül, mint amit már mondtam, ezek a családsegítő eljárásokon keresztül, a gyerekek az élete vagy az életvitele az jelentősen javítható. Ezek olyan ellátási formák, amelyek gyakorlatilag a gyerekek javára köteles felhasználni a szülő, nem pedig a saját javára, és ez jogszabály írja megint csak elő, pontosabban a sarkalatos törvény.

Dr. Pozsár-Szentmiklósy Zoltán OVB tag

Nagyon rövid leszek. Andrea valamennyi állításával egyetérték, azzal is, hogy alapjogok egymással konfliktusba kerülhetnek, és ebben a konfliktusban egyik-másik korlátozható. Valóban ezt az Alaptörvény is rendezi, hogy csak szükséges arányos mértékben alkotmányosan kerülhet sor korlátozásra. Azt gondolom, hogy ebben a viszonyrendszerben a szülő, vagy a család szociális biztonsághoz való joga, és a gyermek azon joga, hogy egészséges környezetben, biztonságban, védelemben nevelkedjen, az nem egymással szemben merül fel, hanem ezek egy oldalon állnak, és ezzel szemben a kezdeményezés mögötti szándék ezt sejteti, az az állami szabályozó szándék, vagy motiváció áll, hogy márpedig olyan családokat szeretne látni, vagy olyan gyermekkorúakat, akik nem követnek el normasértést. Tehát egyfajta államérdek, illetve közérdek áll szemben, a szülő szociális biztonsághoz való jogával, és a gyermekvédelemhez való jogával. És ebben a mérlegelési helyzetben azt gondolom, hogy sokkal nagyobb súllyal esnek latba az alapjogok mellett szóló érvek, ugyanis nem szól alkotmányosan igazolható érv amellest, hogy márpedig tiltással, szankciókkal érzük el ezt a kívánt állapotot, amelynek következménye, hogy a gyermek – mivel a családjától megvonják a támogatást – hátrányosabb helyzetbe kerül. És nemcsak a gyermek hanem a testvére is. Ha pedig ennek a következménye az, hogy a gyermeket ki kell emelni a családból, akkor megint csak Alaptörvényt sértünk, és egyezményt sértünk, mert a gyermeknek elsődlegesen a családban kell maradnia. Tehát azt gondolom, hogy ez az alapjogi érvelés ez ilyen módon nem dönti el ezt a kérdést. Köszönöm.

Dr. Borbély Andrea OVB tag

Pont a családok védelméről szóló törvény mondja azt ki, hogy anyagi alapon nem lehet a gyereket kiemelni a családból. Csak arra való hivatkozással nem lehet kiemelni. Akkor meg kell találni a társadalomnak, az államnak, a hatóságnak azt a rendszert, a már meglévő rendszerben azt a megoldást, ami ezt lehetővé teszi, hogy a gyermek a családi közegben tudjon maradni. Tehát nem a gyerek kivonásáról van szó, és mondom, ez konkrétan szerepel is benne a jogszabályban, hogy nem lehet anyagi alapon, tehát én úgy gondolom, hogy ez semmiképpen sincsen ilyen szempontból befolyással se a család segítségére, se pedig a

gyereknek a fejlődésére, vagy mondjuk úgy, hogy inkább pozitív befolyással, mint hátrányossal.

Dr. Bordás Vilmos OVB elnök

Értem. Köszönjük. Szerintem mindenki kifejtette az álláspontját, egy érdekes vita alakult ki. Szavazásra tenném fel a kérdést. Azt kérdezném, hogy ki az, aki a kérdés hitelesítését támogatja? Kérem, hogy az szavazzon. 1 szavazat. Ellenpróbát kérek, aki a megtagadás mellett dönt. 6. Megállapítom, hogy 6:1 arányban a kérdést nem találtuk hitelesíthetőnek. Azt kérdezem a tagtársaktól, két érvrendszer hangzott el: az egyik az egyértelműség, a másik pedig az alaptörvénybe ütközés. Mind a kettő maradhat? Van, akinek ezek körül gondjai vannak? Ha nincsen, akkor nem szavaznánk már erről külön. Nincsen? Nincs.

Dr. Jackli Tamás OVI tag

Azt szeretném kérdezni, hogy az Alaptörvénybe ütközésnek is számos érvét hallottam. Azok közül melyek kerüljenek be a határozatba, és melyek nem.

Dr. Bordás Vilmos OVB elnök

Itt az írásos előkészítő anyag szerint, amit gyakorlatilag a Zoltán ismertetett, ebbe kerültek ezek felsorolásra. Kérdezem, hogy van-e olyan ezek közül, amelyekkel bárki nem ért egyet? Ha nincsen, akkor ezek bekerülnek. Köszönjük szépen. Nézzük a következő kérdést.

Dr. Jackli Tamás OVI tag

Tisztelt Bizottság! A táblázatban 2. helyen szereplő, de a tárgyalásra harmadikként kerülő kérdést, két magánszemély nyújtotta be. Az aláírásgyűjtő ív a formai követelményeknek eleget tesz, és az íven a következő kérdés található:

- 3. „Egyetért-e Ön azzal, hogy a devizában nyilvántartott hitelekkel történő népirtásért felelős bankárokat, minisztereket, országgyűlési képviselőket, bírókat, ügyészeket, közjegyzőket, végrehajtókat, rendőröket és egyéb hivatalnokokat – érvényes Néphatározattal – halálra ítéljék, 24 órán belül végezzék ki?”*

Dr. Bordás Vilmos OVB elnök

Köszönjük szépen. A kérdéssel kapcsolatban azt vetném fel alapvetően, hogy kezeljük. Zavarosan benyújtott kérdés, azzal együtt eléggé érdekes a szövegezése. Kérdezem, kinek, mi a véleménye?

Dr. Pozsár-Szentmiklós Zoltán OVB tag

Köszönöm. Sokszor elmondtam, hogy mivel nincs ilyen típusú szabály, azt gondolom, hogy érdemi döntést kell hozni. Nyilván ezt gyorsan meg fogjuk tenni. Köszönöm.

Dr. Bordás Vilmos OVB elnök

Ha ez a többségi álláspont, akkor ilyet hozunk, bár azzal együtt hasonló, vagy legalábbis hasonló jellegű kérdésekben, amik még ennél is furcsábbak voltak, amik valóban értelmezhetetlenek voltak abból a szempontból, hogy egyáltalán népszavazásra felmerülhetne a dolog, azzal kapcsolatban számos olyan határozatot hozott már, nemcsak ez, hanem az előző OVB is, amiben gyakorlatilag nem hozott érdemi határozatot. Előfordult olyan, hogy szórakoztak velünk, és nevetséges kérdéseket tettek fel, amelyeket a Magyar Közlönyben tucatjával közzé tenni valóban az egész intézménynek a megcsúfolása lenne, vagy lett volna, de ez nyilván ez egy kicsit más, mint azok voltak. Ez is egy hivatalosan beadott kérdés, ezért nyilván tárgyalnunk kell. Kérdezem, hogy mi az álláspont? Hozzuk benne érdemi

határozatot? Aki így dönt, az kérem, tegye fel a kezét. 3 fő. Tehát 4:3 arányban úgy döntöttünk, hogy nem hozunk érdemi határozatot az ügyben. Ennek megfelelően egy levelet fogunk kiküldeni a beadványozónak, amiben tájékoztatjuk arról, hogy a kérdés megfogalmazása a népszavazási törvény preambulumaival egyáltalán nem illik össze. Köszönöm szépen. Van még elviekben három kérdés.

4-6. Ív nélkül benyújtott kérdések

Dr. Jackli Tamás OVI tag

Három kérdés van még. Mielőtt a kérdéseket felolvasnám, kérném, hogy egy elvi állásfoglalás történjen meg a bizottság részéről, mivel a három kérdést egy levélben nyújtották be, és aláírásgyűjtő ív nem lett benyújtva jóváhagyás céljából. Kíván-e a bizottság érdemben foglalkozni a három kérdéssel, vagy egy tájékoztató levél formájában, mely felvilágosítást ad a kezdeményezőnek, hogy milyen módon kell a kérdést előterjeszteni – aláírásgyűjtő ív, stb.-, s így lezártnak tekinti-e első körben a testület ezeket a kérdéseket?

Dr. Bordás Vilmos OVB elnök

Ha szabad ehhez kapcsolódnom, ez annyiban egyértelmű szerintem, ha nincs benyújtva aláírásgyűjtő ív, akkor érdemben nincs miről határozunk. A levélben maradhatnánk, ha ehhez meg van az egyetértés. Kérek mindenkitől egy fejbólintást. Köszönöm szépen. Ebben egyhangúlag döntöttünk.

IV. Egyebek

Az egyebek között van-e valami?

1. Az EU megkeresése

Az EU-s levél – mely a határidő hosszabbítás kérdésében született – az megszülető-félben van. Annyi indokolja esetleg, hogy még várjunk azzal, hogy tudomásunk szerint ebben az ügyben élénk egyeztetés folyik az illetékesek között, és lehetséges, hogy a közeljövőben lesz valami döntés anélkül is, hogy íránk. Ahogy gondoljátok, kimehet ez a levél akár most ettől függetlenül, nincsen akadálya. Hogy látjátok a kérdést?

Dr. Jackli Tamás OVI tag

Röviden két mondatban tájékoztatnám a bizottságot. Kollegánk rendszeresen részt vesz egyeztetésben az európai polgári kezdeményezés kapcsán. Ezt a problémát, anomáliát – mint ahogy már kiderült a bizottság számára is – észlelte a EU Bizottság, észlelte a Parlament. A kollega március 4-én fog Brüsszelbe repülni, és egyeztetni több kérdésben, közte ebben is. Ezt kell a bizottságnak eldönteni, hogy vagy most menjen el ez a tudakozó kérdés, vagy várjuk meg a március 4-ét. Egyébként azon a héten várható OVB ülés. Májusban jár le egy határidő a kezdeményező részéről, aki ezt a kérdést feszegette, és akkor még mindig időben lenne a bizottság, de akár most is ki tudjuk küldeni, a levél elkészült.

Dr. Bordás Vilmos OVB elnök

Márciusban visszatérnénk erre.

2. Tájékoztatás felülvizsgálati kérelem beadásáról

Dr. Sasvári Róbert OVB elnökhelyettes

Folyt egy személyiségjogi per az OVB-vel szemben, amit két magánszemély kezdeményezett. A kereset első- és másodfokon is el lett utasítva. A Kúriától kaptam értesítést, hogy a két magánszemély felülvizsgálati kérelmet adott be. Tárgyalás nélkül fog dönteni a Kúria. Tulajdonképpen csak annyi a teendőnk, hogy megvárjuk a Kúria döntését.

Dr. Bordás Vilmos OVB elnök

Köszönjük szépen a tájékoztatást. A levéllel március elejéig várunk. Mindenkinek köszönöm a közreműködését, az Országos Választási Bizottság ülését bezárom.

k.m.f.

**dr. Bordás Vilmos s. k.
elnök**